

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2019 m. spalio 16 d. Nr. 4D-2018/1-1430
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas, pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – Kalėjimų departamentas, KD, departamentas) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neatsakant Pareiškėjui į kreipimuisi.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma, kad:
„[...] atlieku bausmę Marijampolės pataisos namų <...> būryje [...], kreipiausi [...] nes paskyrė neteisėtai nuobaudas bei dėl auklėtojo neatlikimo savo pareigų [...] skundžiau Kalėjimų departamentui, bet negaunu raštiškų atsakymų [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2018 m. lapkričio 8 d. raštu Nr. 4D-2018/1-1430/3D-2990 kreipėsi į KD, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. birželio 19 d. Seimo kontrolierius gavo 2019 m. lapkričio 23 d. KD raštą Nr. 1S-3869. Šiame nurodoma:

4.1. „[...] Kalėjimų departamente buvo gauti X skundai dėl nuobaudų taikymo ir dėl galimai netinkamo pareigūnų elgesio:

- 2018-10-01 skundas (Kalėjimų departamente užregistruotas 2018-10-03 Nr.2G-3366). Į pirmiau minėtą skundą buvo atsakyta Kalėjimų departamento 2018-11-05 raštu Nr. 2G-3549;
- 2018-10-24 skundas (Kalėjimų departamente užregistruotas 2018-10-29 Nr. 2G-3674). Pirmiau minėtas skundas Kalėjimų departamento 2018-10-31 raštu Nr. 2S-3520 buvo persiustas nagrinėti Marijampolės pataisos namams.“

4.2. Kartu su raštu Nr. 1S-3869. buvo pateiktas Kalėjimų departamento 2018-11-05 raštas Nr. 2G-3549, kuriuo Pareiškėjui atsakyta į skunde pateiktus klausimus.

4.3. Prie rašto Nr. 1S-3869. buvo pateiktas Kalėjimų departamento 2018-10-31 raštas Nr. 2S-3520, kuriuo Pareiškėjo skundas buvo persiustas nagrinėti Marijampolės pataisos namams.

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...].“

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAĮ):

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį“;

14 straipsnis „Prašymų ir skundų nagrinėjimas“ – „8. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų perduoti prašymą ar skundą nagrinėti pagal kompetenciją, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis. [...].“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

7. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau vadinama – LVAT) praktika

LVAT 2018 m. birželio 19 d. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. AS-405-502/2018, yra konstatavęs:

„Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – ir BVK) 183 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui (BVK 183 str. 3 d.). Taigi specialusis įstatymas, reguliuojantis bausmių vykdymo ir atlikimo tvarką, sąlygas ir principus – BVK, nustato privalomą tvarką bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų bei sprendimų išankstiniam nagrinėjimui ne

teismo tvarka (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. rugsėjo 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS143-652/2014, 2017 m. gegužės 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS-435-756/2017 ir kt.).“

Tyrimo išvados

8. Skunde Pareiškėjas teigia, kad kreipėsi su skundais į Kalėjimų departamentą dėl drausminės nuobaudos apskundimo bei Marijampolės PN pareigūnų veiksmų, tačiau nesulaukia atsakymo. Pareiškėjo Skunde Seimo kontrolieriui nėra nurodyta konkrečiai, kiek kartų ir kada buvo kreiptasi su skundais į KD.

9. BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui (BVK 183 str. 3 d.). Taigi, specialusis įstatymas, reguliuojantis bausmių vykdymo ir atlikimo tvarką, sąlygas ir principus – BVK – nustato privalomąją tvarką bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų bei sprendimų išankstiniam nagrinėjimui ne teismo tvarka.

10. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas su 2018 m. spalio 1 d. skundu kreipėsi į KD dėl Marijampolės PN direktoriaus skirtos nuobaudos apskundimo (skundas KD buvo gautas ir užregistruotas 2018 m. spalio 3 d.; Nr. 2G-3366). Pareiškėjas, pasinaudodamas BVK 183 straipsnio 2 dalies suteikta teise, Kalėjimų departamentui apskundė Marijampolės PN direktoriaus skirtą nuobaudą. KD, išnagrinėjęs Pareiškėjo skundą, tik 2018 m. lapkričio 5 d. raštu Nr. 2S-3549 pateikė atsakymą (skundo nagrinėjimas užtruko ilgiau nei 20 darbo dienų).

Seimo kontrolierius pažymi, kad drausminės nuobaudos sukuria asmenims (taip pat ir Pareiškėjui) žymias teises pasekmes, todėl tokie skundai Kalėjimo departamento pareigūnų turi būti nagrinėjami ypač operatyviai, laikantis teisės aktuose nustatytų reikalavimų. Be to, kaip ir kitos valdžios įstaigos, KD savo veikloje turi laikytis konstitucinių ir viešojo administravimo principų.

11. Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Pareiškėjas su 2018 m. spalio 24 d. skundu kreipėsi į KD dėl Marijampolės PN pareigūnų galimai neteisėtų veiksmų apskundimo (skundas KD buvo gautas ir užregistruotas 2018 m. spalio 29 d.; registracijos Nr. 2G-3674). Kalėjimų departamentas, išnagrinėjęs Pareiškėjo skundą, 2018 m. spalio 31d. raštu Nr. 2S-3520 įvertino jame nurodytas aplinkybes ir nustatęs, kad Pareiškėjas skundžia Marijampolės PN pareigūnų veiksmus, kurie BVK 183 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta tvarka turėtų būti nagrinėjami bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovo, persiuntė skundą nagrinėti Marijampolės PN direktoriui, apie tai informuodamas Pareiškėją. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, jog KD pareigūnai, laikydamiesi teisės aktuose numatytų terminų ir reikalavimų, persiuntė šį skundą nagrinėti pagal kompetenciją.

12. Atsižvelgiant į tai bei į galiojantį teisinį reglamentavimą, konstatuotina, jog KD, nors ir nežymiai, tačiau pažeidė BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatytą 20 darbo dienų terminą skundams nagrinėti. Todėl Skundas, kiek tai susiję su Pareiškėjo 2018 m. spalio 1 dienos skundo nagrinėjimo termino pažeidimu, **pripažintinas pagrįstu.**

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

13. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatyto 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia X Skundą dėl Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), dėl 2018 m. spalio 1 d. skundo nagrinėjimo termino nesilaikymo, **pripažinti pagrįstu**.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos direktoriui rekomenduoja: užtikrinti, kad *ateityje asmenų* skundai būtų nagrinėjami laikantis teisės aktuose nustatytų terminų.

15. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos**.

Seimo kontrolierių Augustiną Normantą pavaduojanti
Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė